

Stockholm den 21 augusti 2020

Till kulturminister Amanda Lind, näringsminister Ibrahim Baylan och arbetsmarknadsminister Eva Nordmark

KLYS förslag till uppföljande krispaket för kulturen

En stark och fri konst och kultur är grundläggande för vårt samhälle. Den är en förutsättning för en vital demokrati med en vid yttrandefrihet, men också för god folkhälsa, inte minst i kristider som dessa. Yrkesverksamma kulturskapare utgör en central del av det kulturella ekosystemet och kärnan i de kulturella och kreativa näringarna. Det är dags för regeringen att säkerställa den kulturella infrastrukturen i hela landet och kraftfullt utöka konstens, kulturens och kulturskaparnas plats i politiken genom såväl snabba åtgärder, som mer långsiktiga satsningar i kommande budget. Det behövs en långsiktig plan för hur kulturlivet ska återstarta efter pandemin, där ett kvalitativt och varierat utbud av konst och kultur säkras.

KLYS utgör en samlad röst för landets yrkesverksamma kulturskapare och representerar genom våra 14 medlemsorganisationer ca 30.000 yrkesutövare inom olika kulturområden såsom musik, scenkonst, film, bild/form, litteratur och journalistik. Den 18 mars i år när pandemin precis hade brutit ut i Sverige presenterade KLYS sitt förslag till nationellt krispaket för kulturen. På en lång rad punkter har regeringen svarat upp mot KLYS förslag till åtgärder, bl a genom det akuta krisstödet till kulturen på 500 miljoner, satsningar på statliga kulturinstitutioner och scenkonstallianserna, lättnader i a-kassan, satsningar på medier och höjning av mediestödet, samt förstärkning av kultursamverkansmodellen.

När KLYS tog fram sitt krispaket i mars var dock utgångspunkten att krisen skulle vara över inom några månader. Det var då omöjligt att förutse hur utdragen och omfattande krisen skulle bli och överblicka de förödande konsekvenser för konsten och kulturen som nu är ett faktum. De 500 miljonerna till kulturen gällde dessutom bara för inkomstbortfall fram till 31 maj respektive 31 augusti, och avtal skulle ha skrivits innan den 29 mars.

Eftersom pandemin håller i sig och konsekvenserna för kulturen och kulturskaparna har blivit betydligt värre än vi kunde föreställa oss i mars, är regeringens åtgärder för kulturen, kulturinstitutionerna och kulturskaparna långt ifrån tillräckliga. Det är därför **hög tid för regeringen att ta fram ett uppföljande krispaket för kulturen**. De nya åtgärderna bör gå på snabbremiss till KLYS medlemsorganisationer innan de beslutas.

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Läromedelsförfattarna, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Federationen Svenska Musiker, Teaterförbundet för scen och film, Sveriges Scenkonstregissörer, Oberoende Filmares Förbund, Unionen- fackklubben vid SR, SVT och UR

KLYS föreslår följande åtgärder i sitt **#krispaketförkulturen2.0**:

PRIORITERADE ÅTGÄRDER INOM KULTURPOLITIKEN

- Ta snarast fram **en plan med riktlinjer för ett ansvarsfullt öppnande av publika kulturverksamheter** som tillåter fler än 50 personer beroende på hur stor arena/scen det handlar om (hellre procentuell andel/rörligt antal i förhållande till storlek/kapacitet, än en statisk numerär), så att fler människor kan ta del av konst och kultur igen, samtidigt som fler kulturskapare kan arbeta. Gör omedelbart **berörda branscher delaktiga i dialogen** om öppnandet.
- **Komplettera och justera snarast det statliga krisstödet till kulturen** som utlystes i våras genom att;
 - anslå **ytterligare krismedel via Konstnärsnämnden och Författarfonden** till kulturskapare för uteblivna uppdrag och inkomster *efter* den 31 augusti, som är behovsprövat (t ex utifrån förra årets intäkter i kombination med prognos för 2020), och når fram till fler, och som inte ställer samma krav på dokumenterat inkomstbortfall som de krisstipendier som utlystes i våras. T ex inbegreps inte utebliven försäljning, vilket inneburit att de konstnärer som lever på att sälja sin konst fallit utanför.
 - komplettera krisstödet med **fler arbetsstipendier** för yrkesverksamma kulturskapare genom Konstnärsnämndens och Författarfondens befintliga ordningar
 - anslå **ytterligare krismedel via Kulturrådet** till fria grupper, arrangörer, konstnärliga kollektivverkstäder (KKV) och föreningar för uteblivna inkomster och för att täcka kostnader som uppstår för dem till följd av Coronakrisen *efter* den 31 maj. Dessa stöd måste även vara sökbara för enskilda firmor med tekniska och hantverksyrken inom kulturområdet.
- Anslå särskilda **medel till centrumbildningarna** för deras uppdrags- och arbetsförmedling, och för att de ska kunna ställa om sin förmedlingsverksamhet till rådgivning till enskilda kulturskapare och arrangörer samt ge råd om och utveckla digitala arbetssätt och därmed kunna erbjuda skolor och andra i samhället tillgång till konst och kultur under den fortsatta pandemin.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER INOM NÄRINGSPOLITIKEN

De **enskilda näringsidkarna** har hittills hamnat utanför i stort sett alla regeringens stöd till näringslivet. Att så är fallet har också uppmärksammats av riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen i juni. Enskilda firmor utgör en mycket viktig och stor del av det levande kulturlivet; bland yrkesverksamma kulturskapare har drygt 50% enskild firma och bland kulturens yrkesverksamma i stort, sannolikt ännu fler.

- Satsa på de enskilda näringsidkarna och låt dem också **omfattas av systemet för korttidsarbete**, så att de kan korttidspermittera sig själva på samma sätt som enmansaktiebolagsinnehavare, i enlighet med #uppropförenskildafirmor från i våras, som KLYS aktivt driver och stödjer.
- **Förläng och omarbete omställningsstödet till ett omsättningsstöd** så att det kan sökas också av **enskilda näringsidkare** som fått lägre omsättning, men har små fasta kostnader, vilket är fallet för de flesta frilansande kulturskapare. Häromdagen meddelades att endast 13.000 företag ansökt om omställningsstöd om sammanlagt ca 1 miljard kr, att jämföra med de 180.000 företag som regeringen gjort bedömningen skulle kunna ta del av stödet om totalt 39 miljarder. Det finns således finansiella möjligheter för regeringen att justera omställningsstödet, så att det når fler enskilda näringsidkare. Alternativet är att införa **ett särskilt riktat stöd till enskilda näringsidkare**, som bl a TCO presenterat en modell för.

PRIORITERADE ÅTGÄRDER INOM ARBETSMARKNADSPOLITIKEN

- **Inför möjlighet till a-kassa på deltid alternativt tillåt marknadsföring och enstaka uppdrag under en vilandeperiod** utan att egenföretagaren förlorar sin a-kassa i enlighet med #uppropförenskildafirmor, genom att utvidga den förordningsändring som regeringen beslutade om den 11 juni 2020.
- Säkerställ att a-kassorna tillämpar de nya, tillfälliga reglerna om att kunna vilandeförklara sitt företag flera gånger under 2020 på så sätt att **egenföretagare kan gå in och ut ur a-kassesystemet om de skulle få tillfälliga uppdrag under 2020**. Flera a-kassor har meddelat att detta ska vara möjligt, medan andra ger mer tveksamma besked i frågan. Det skapar oro och otrygghet bland frilansande kulturskapare att oförutsebarheten är så stor.

ÖVRIGA ÅTGÄRDER

- **Stärk kultursamverkansmodellen ytterligare** med inriktningen att skydda kulturlivet i landets alla regioner mot Coronakrisens effekter. Landets kulturinstitutioner har en extremt ansträngd situation. Regioner och kommuner måste också själva göra satsningar regionalt och kommunalt för att skydda det professionella kulturlivet i olika delar av landet. KLYS vill här hänvisa till vårt förslag till [regionalt krispaket för kulturen](#) från den 17 april och vårt förslag till [kommunalt krispaket för kulturen från](#) den 2 juni 2020, som skickats till landets regioner och kommuner.
- Anslå **ytterligare medel via Filminstitutet till filmområdet** för att avhjälpa de negativa effekterna av inställda produktioner och visningar. Detta gäller såväl till enskilda produktioner och projekt, som till filmfestivaler och oberoende biografier. Inför också snarast det **produktionsincitament** som filmbranschen driver och som det finns bred politisk enighet kring.
- Trycket på **Teater-, Dans- och Musikallianserna** ökar i takt med att pandemin drar ut på tiden och föreställningar och konserter därmed fortsätter att ställas in. Det innebär att Scenkonstalliansernas budgetar blir än mer ansträngda och att **ytterligare medel behöver skjutas till** för dessa verksamheter inför 2021.

ÅTGÄRDER PÅ LÄNGRE SIKT

Stora delar av kulturlivet i landet kommer att ha trängande behov av ökade statliga stöd inför 2021, men även längre fram. Regionala och kommunala besked om stöd kommer förmodligen att dröja, och inte vara tillräckliga. Här behöver staten kliva fram och kompensera med extra resurser, så länge restriktioner kvarstår.

Coronakrisen har satt särskilt ljus på hur sköra kulturskapares villkor är generellt och hur viktigt det är med kraftfulla reformer inom konstnärspolitiken även på lång sikt. KLYS anser därför att regeringen måste gå vidare med offensiva konstnärspolitiska åtgärder mot bakgrund av slutsatserna i SOU 2018:23 Konstnär – oavsett villkor, genom att:

- Satsa på **konstnärspolitiska åtgärder i enlighet med KLYS prioriteringar** (jfr sammanfattningen i KLYS remissyttrande över SOU 2018:23).

- Skapa en **bättre social trygghet för frilansande kulturskapare** i enlighet med KLYS prioriteringar angående SGI (beräkning av sjukpenninggrundande inkomst), a-kassa och pensioner. T ex bör kulturskaparnas villkor noggrant bevakas och tas hänsyn till i den nyligen tillsatta utredningen **dir. 2020:71 om företagares sociala trygghet** (näringsdepartementet), till vilken **en expert från kulturområdet bör knytas**.
- **Genomför EU:s upphovsrättsdirektiv på så sätt att kulturskapare – i den svenska upphovsrättslagstiftningen - ges en bättre avtalsställning och skäliga villkor**, t ex i form av lämpliga ersättningar, i enlighet med KLYS förslag (jfr KLYS skrivelser till justitiedepartementet angående artikel 18-23 DSM-direktivet från den 5 december 2019 samt den 11 februari och den 10 juni 2020).

För KLYS

Marika B Lagercrantz
Ordförande KLYS

Ulrica Källén
Verksamhetsledare KLYS

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Läromedelsförfattarna, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Federationen Svenska Musiker, Teaterförbundet för scen och film, Sveriges Scenkonstregissörer, Oberoende Filmares Förbund, Unionen- fackklubben vid SR, SVT och UR